

باید فاصله دلار آزاد و نیما کاهش یابد

فاصله دلار آزاد و نیما باید کاهش یابد. به گزارش تسنیم حجت‌اله صیدی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار، بر لزوم انجام اقدامات اساسی برای رونق دوباره بازار سهام و بازگشت اعتماد به آن با کمک و همراهی دولت و فعالان اقتصادی تأکید کرد و گفت: ماهیت بازار سرمایه به گونه‌ای است که همواره ضرورت دارد قبل از هر اقدامی، نتایج مورد احتمال و اهداف قابل تحقق مورد تحلیل قرار گیرد. او با اشاره به اینکه کاهش فاصله بین نرخ دلار نیما با بازار آزاد مخالفانی نیز دارد، عنوان کرد: به منظور کاهش شکاف بین نرخ دلار نیما و بازار آزاد و حذف رانت باید اقدامات جدی صورت گیرد. صیدی، لزوم کاهش فاصله بین قیمت ارز نیمایی و نرخ آزاد و ضرورت ایجاد هماهنگی کامل بین سیاست‌های پولی و مالی با شرایط بازار سرمایه به‌ویژه در حوزه نرخ سود سپرده‌ها را از دیگر موارد مطرح شده در جلسه ستاد اقتصادی پارلیس جمهور برشمرد.

دست‌ودلبس‌سازی در بسودجسه

بررسی مهم‌ترین ویژگی‌های سند مالی ۱۴۰۴

علی ایوبی

گزارشگر هم‌میهن

لایحه بودجه ۱۴۰۴ در شرایطی دیروز تقدیم مجلس شد که منابع عمومی دولت در این لایحه با رشد صددرصدی به ۵ هزار و ۹۸۷ هزار میلیارد تومان رسیده است. قرار است ۲ هزار و ۳۲۲ هزار میلیارد تومان از محل فروش دارایی‌های سرمایه‌ای و یک هزار و ۳۸۰ هزار میلیارد تومان از محل واگذاری دارایی‌های مالی درآمد کسب شود. قرار است سال بعد روزانه ۳ میلیون و ۷۵۰ هزار بشکه نفت تولید شود و بخشی از آن با قیمت ۵۷ دلار در هر بشکه صادر شود. دولت پیش‌بینی کرده نرخ ارز در بودجه به صورت

عکس: تاپیرا

نگاه کارشناسی

تدریجی متناسب با نرخ تورم ۱۴۰۳ افزایش پیدا کند و عددی که برای هر یورو در بودجه پیش‌بینی شده ۵۰ هزار تومان است. هر چند آخرین آمار نشان می‌دهد نرخ تورم به زیر ۴۰ درصد رسیده اما دولت پیش‌بینی کرده مالیات‌ها برای سال بعد ۴۰ درصد افزایش پیدا کند. از کلیات ارائه‌شده بودجه اینطور استنباط می‌شود که دولت با دست و دلبازی اعداد را مرقوم کرده و چیزی به عنوان بودجه انقباضی مدنظر دولت نبوده است. این دست و دلبازی در شرایطی است که به گفته عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد در همین امسال حدود ۸۵۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه وجود دارد. پزشک‌یکان روز گذشته در جمع همکاران سابق خود در مجلس عنوان کرد بودجه عمرانی کشور ۴۰ درصد رشد داشته و سهم تملک دارایی از ۱۱ درصد به حدود ۲۰ درصد از منابع بودجه عمومی رسیده است. او این را هم گفت که پیش‌بینی نرخ مالیات بر اشخاص حقوقی به دلیل حمایت از تولید در این لایحه برابر ۲۰ درصد است و تغییر در دستورالعمل نرخ خوراک صنایع به وجود نیامده است. اصلاحات تدریجی و عدم اتخاذ رفتار شوک‌آمیز، اصلاح نظام ارزی و اصلاح نظام پارانوسوخت از سیاست‌های بودجه سال بعد عنوان کرد و مهم‌ترین راهکار برای کاهش رانت در اقتصاد ملی را تکنرخی کردن ارز دانست که به صورت هدفمند توسط بانک مرکزی در حال اجراست که البته برای تأمین کالاهای اساسی و افزایش تاب‌آوری در برابر تحریم‌ها، حفظ نرخ ارز ترجیحی را نیز ضروری می‌داند. دولت چهاردهم در حالی بودجه سال بعد را آماده کرده که باید هم‌زمان قانون برنامه هفتم پیشرفت را نیز اجرایی کند، به همین دلیل رئیس‌جمهور گفته چون دولت ملزم به بهادارسازی بدهی‌ها است، بدهی دولت به تأمین اجتماعی باید

سقف واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۴			
عنوان	۱۴۰۳	۱۴۰۴	درصد رشد
منابع حاصل از نفت، گاز و فرآورده‌های نفتی	۱۵,۹۴۰,۰۰۰	۲۱,۷۰,۰۰۰	۳۳%
منابع فروش و واگذاری اموال منقول، غیرمنقول و سایر	۶۲۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-۶۰%
تسویه بدهی از طریق واگذاری اموال	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	-
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۶,۵۶۰,۰۰۰	۲۳,۳۲۰,۰۰۰	۴۱%

سقف منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (مبالغ میلیارد ریال)			
منابع		مصارف	
درآمدها	۲۲,۷۵۶,۰۰۰	هزینه‌ها	۴۸,۸۱۰,۰۰۰
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۳,۳۲۰,۰۰۰	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۱,۹۶۶,۰۰۰
واگذاری دارایی‌های مالی	۱۳,۸۰۰,۰۰۰	تملک دارایی‌های مالی	۷,۱۰۰,۰۰۰
جمع منابع عمومی دولت	۵۹,۸۷۶,۰۰۰	جمع مصارف عمومی دولت	۵۹,۸۷۶,۰۰۰
درآمد اختصاصی	۴,۲۰۰,۰۰۰	مصارف از محل درآمد اختصاصی	۴,۲۰۰,۰۰۰
منابع بودجه عمومی دولت	۶۴,۰۷۶,۰۰۰	مصارف بودجه عمومی دولت	۶۴,۰۷۶,۰۰۰

جدول سقف واگذاری دارایی‌های مالی سال ۱۴۰۴			
عنوان	مصوب ۱۴۰۳	برآورد ۱۴۰۴	درصد رشد
فروش، تحویل و واگذاری انواع اوراق مالی اسلامی	۲,۵۵۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۷۵%
واگذاری شرکت‌های دولتی	۶۰۰,۰۰۰	۱,۳۵۰,۰۰۰	۱۲۵%
سایر واگذاری دارایی‌های مالی	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰
استقراض از منابع صندوق توسعه ملی	-	۵,۴۱۰,۰۰۰	-
جمع واگذاری دارایی‌های مالی	۳,۱۹۰,۰۰۰	۱۳,۸۰۰,۰۰۰	۳۳۳%

بازپرداخت گردد که در بخش اول برای بهادارسازی بدهی حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان منابع در نظر گرفته شده و در بخش دوم نیز واگذاری اموال به میزان ۲۰۰ هزار میلیارد تومان دیگر محاسبه شده است. یکی از مهمترین اتفاقات در اقتصاد ایران، اصلاح یارانه‌های انرژی است که رئیس‌جمهور درباره آن گفت: «میزان مصرف بنزین در سال جاری، نسبت به سال ۹۸ حدود ۴۰ درصد افزایش پیدا کرده است، این در حالی است که میزان جمعیت و درآمد ملی بسیار کمتر از این است. امروز هزینه تمام‌شده بنزین بدون لحاظ قیمت نفت، که شامل هزینه پالایش، هزینه حمل فرآورده و هزینه جایگاه‌دار است حدود ۸ هزار تومان می‌باشد. امسال حدود ۹۰ هزار میلیارد تومان و در صورت ادامه وضع موجود برای سال آینده باید ۱۳۰ هزار میلیارد تومان بنزین وارد شود که قیمت هر لیتر بنزین وارداتی، بین ۳۰ تا ۴۰ هزار تومان هزینه‌بردار است.» این سخنان رئیس‌جمهور با حرف‌های همتی را به یاد می‌آورد که گفته در سال جاری حدود ۸۵۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه داریم که دلیل اصلی آن قانون هدفمندی است چراکه در قانون پیش‌بینی شده وزارت نفت درآمدهایی از حامل‌های انرژی داشته باشد و بر اساس آن مفاد قانون هدفمندی و یا پرداخت یارانه به گندم‌کاران و آرد و نان و... انجام شود اما وزارت نفت نه تنها نتوانسته حامل‌های انرژی را با قیمت مناسب بفروشد بلکه براساس ضرورت اقدام به واردات ۴ میلیارد دلار بنزین کرده است. وزیر اقتصاد گفته باید بی‌درم، چاره اصلی، در انجام اصلاحات جدی اقتصادی و تلاش برای کاهش تحریم‌ها است و به همین دلیل کاهش کسری بودجه در نهایت تأمین مالی صحیح کسری بودجه در دستور کار دولت است.

آمار گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس

هر چند همتی از کسری ۸۵۰ هزار میلیارد تومانی می‌گوید اما مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی که به بررسی عملکرد منابع و مصارف عمومی در چهار ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳ پرداخته، عنوان کرده دولت چهاردهم تا پایان سال ۲۷۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه خواهد داشت و پیش‌بینی کرده این کسری از محل استقراض از صندوق توسعه ملی، انتشار اوراق بدهی مازاد بر سقف بودجه و عدم تخصیص

خواهد بود. اینگونه بخشی از منابعی که برای واردات انرژی لازم است از کانال اصلاحات انرژی جبران خواهد شد اما نمی‌دانم با این سرعت می‌توانند این پول را برسانند یا خیر. به‌هر حال قسمی که آقای همتی عنوان کردند رقم بالایی است و جبران آن سخت است. البته ممکن است بخواهند از منابع بانک‌ها با استفاده از کاهش نرخ ذخیره قانونی، منابعی را از بانک مرکزی آزاد کنند، نرخ ذخیره قانونی برای بانک‌ها بین ۱۱ تا ۱۳ درصد بود که می‌تواند بخشی از کسری بودجه دولت را پوشش دهد. قبلاً نیز در دوره کرونا، دولت حسن روحانی برای اینکه بانک‌ها قدرت تسهیلات‌دهی خود را افزایش دهند نرخ ذخیره قانونی را دو درصد پایین آوردند که ممکن است دولت چهاردهم نیز با بانک‌های دولتی این شیوه را دوباره اعمال کند تا از منابع آزادشده آن برای رفع کسری بودجه استفاده کند.

باید نظر شما دولت باید بودجه سال بعد را چگونه ببیند تا دوباره دچار کسری بودجه نشود؟

پیشنهاد من اصلاح یارانه‌های پنهان انرژی است. دولت به‌بنگاه‌های تولیدی یارانه انرژی می‌دهد، بنده حساب کردم دولت در سال حدود ۱۳۰ میلیارد دلار یارانه انرژی می‌دهد در حالی که خیلی از بنگاه‌های تولیدی در نهایت کالاهای خود را به قیمت آزاد به فروش می‌رسانند و یا از آن را به قیمت آزاد در بازار می‌فروشند. اگر دولت به اصلاح بخشی از نظام یارانه‌های انرژی دست بزند قطعاً بخشی از منابع کشور آزاد می‌شود. من فکر می‌کنم در سال آینده امکان اینکه بین ۱۰ تا ۲۰ میلیارد دلار از اصلاح نظام یارانه‌های انرژی صرفه‌جویی شود وجود دارد که البته تصمیم سختی است چون یک طرف ماجرا بنگاه‌های شبه‌دولتی هستند که این منابع را می‌بلعند. بحث دیگر، افزایش مصرف انرژی و به‌خصوص بنزین است که اگر دولت نتواند حداقل سیاست‌های غیرقیمتی را در حوزه انرژی پیاده کند، بخش عمده‌ای از منابع دولت را می‌بلعد. همچنین اصلاح نظام مالیاتی راهکار مناسبی است که از گذشته نیز شروع شده و درآمدهای مالیاتی روند افزایشی دارد و اگر دولت بتواند این روند را در سال آینده دنبال کند، می‌تواند کسری بودجه کمتری داشته باشد. همچنین به عقیده من بحث مولدسازی که دولت قبل بر روی آن تأکید داشت جواب‌داد، آنها به دنبال این بودند که امسال از مولدسازی

وحید شقاقی شهری اقتصاددان:

دولت ناچار به اصلاحات اقتصادی است

اوراق برای پوشش هزینه‌های جاری و یا یارانه‌ها کاملاً اشتهاب است. در دنیا اوراق برای پروژه‌های سرمایه‌گذاری و عمرانی منتشر می‌شود اما چون در اقتصاد ایران با افزایش ناترازی مواجه هستیم به ناچار از اوراق برای پوشش هزینه‌های جاری استفاده کنیم. من بعید می‌دانم آقای همتی به‌سراغ فروش اوراق بروند چون تبعات منفی آن در بازار سرمایه را می‌دانند. من به تازگی شنیدم که آقای همتی به دنبال این است که نرخ سود را در اقتصاد پایین بیاورد. اگر وزارت اقتصاد نخواهد اوراق بفروشد باید عملاً به سراغ منابع بانک‌ها و یا شرکت‌های دولتی برود. در دولت گذشته نیز سراغ شرکت‌های دولتی رفتند و از آنها به صورت کوتاه‌مدت استقراض کرد. باید این را هم دید که آیا بانک‌ها توان همکاری و پوشش این میزان کسری بودجه را خواهند داشت یا خیر؛ که به نظر من هیچ کدام از اینها پاسخگوی رقمی که آقای همتی عنوان کردند نخواهد بود.

این امکان وجود دارد که از صندوق توسعه برداشت کنند؟

در ابتدای حضور دولت آقای پزشک‌یکان، ۳۵۰ هزار میلیارد تومان از آن با اجازه بهری برداشت کردند و بعید می‌دانم دوباره این کار را انجام دهند. من فکر می‌کنم دولت به‌سراغ منابع بانک مرکزی یا منابع بانک‌ها و شرکت‌های دولتی خواهد رفت. البته شاید دولت بخواهد بر روی بحث صرفه‌جویی و اصلاح نظام یارانه‌ای اقداماتی کند. همچنین یکی از مشاوران اقتصادی دولت چهاردهم به من گفت که دولت به دنبال جلوگیری از قاچاق انرژی و اصلاح نظام یارانه‌های انرژی است که اگر این اتفاق رخ دهد قطعاً کم‌هزینه‌ترین و بهترین حالت ممکن برای پوشش کسری بودجه

وزیر اقتصاد از ۸۵۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه امسال گفته است. وحید شقاقی شهری، اقتصاددان و استاد دانشگاه برای جبران این کسری با «هم‌میهن» گفت و گو کرده و چندین راه حل پیشنهاد داده است. او می‌گوید فروش اوراق بهادار اقتصاد را قفل خواهد کرد و بعید است دولت دوباره از صندوق توسعه ملی برداشت کند. شقاقی شهری گفته پیشنهادش به دولت اصلاح یارانه‌های پنهان انرژی است.

آقای همتی از کسری بودجه ۸۵۰ هزار میلیارد تومانی امسال گفته اما وعده داده که آن را تأمین خواهد کرد. دولت چه راه‌هایی برای تأمین این کسری دارد؟

چند راه حل وجود دارد؛ یکی اینکه سراغ فروش اوراق بروند که بنده دیدم چندی پیش این راه را امتحان کردند البته ایرادی که فروش اوراق دارد این است که نرخ سود را در اقتصاد بالا می‌برد چون در بازار این اوراق با نرخ‌های پایین خریدار ندارد و معمولاً نرخ سود آن به بالای ۳۵ درصد می‌رود که باعث می‌شود سایر بازارها به‌خصوص بازار سرمایه را کاملاً از پا بیاورد که می‌بینیم بازار سرمایه نیز مبتدی است که به شدت منفی شده است. پس نرخ اوراق در حقیقت یک علامت و سیگنال به سایر نرخ‌ها مثل نرخ تأمین مالی برای پروژه‌های تولیدی می‌دهد. فروش اوراق اقتصاد را به حالت قفل‌شدگی می‌رساند و عملاً موجب می‌شود تا بازار سرمایه و بازار تولید از کار بیفتد. استفاده از

